

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL (MEMORANDWM RHIF 7)

Y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig)

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol (LCM) hwn o dan Reol Sefydlog ("RhS") 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod rhaid gosod memorandwm cydsyniad deddfwriaethol, ac y ceir cyflwyno cynnig cydsyniad deddfwriaethol, gerbron Senedd Cymru os yw Bil gan Senedd y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru sy'n rhoi sylw i faterion datganoledig.
2. Cafodd y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig) ("y Bil") ei gyflwyno yn Nhŷ'r Arglwyddi Senedd y DU ar 4 Medi 2024. Gosodais LCM ar 18 Medi 2024 ac LCMAu Atodol ar 4 a 27 Tachwedd, 4 Rhagfyr 2024 a 10 a 31 Ionawr 2025.
3. Ceir fersiwn ddiweddaraf y Bil yma [Water \(Special Measures\) Bill \[HL\] - Parliamentary Bills - UK Parliament](#)

Amcan(ion) y Polisi

4. Mae Llywodraeth y DU yn cyflwyno'r Bil Dŵr (Mesurau Arbennig) i gryfhau pwerau'r rheoleiddiwr ac i ddatrys y problemau llygredd dŵr. Cyhoeddwyd y Bil yn Araith y Brenin ar 17 Gorffennaf ac mae'n adlewyrchu ymrwymiad maniffesto'r Llywodraeth Lafur i lanhau ein dyfrffyrdd. Mae'r Bil yn ymateb i fethiannau eang canfyddedig y sector dŵr o ran mynd i'r afael â llygredd a achosir gan ollyngiadau carthion a seilwaith sy'n heneiddio. Rwyf wedi cytuno y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â rheoleiddio'r diwydiant dŵr gael eu cymhwyso i Gymru.

Crynodeb o'r Bil

5. Noddir y Bil gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig. Mae darpariaethau allweddol y Bil yn cwmpasu mesurau y bwriedir iddynt gryfhau pwerau rheoleiddwyr y diwydiant dŵr, gan gynnwys Ofwat, Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) a'r Arolygiaeth Dŵr Yfed (DWI). Gwneir y newidiadau a weithredir gan y Bil drwy gyfuniad o ddarpariaethau annibynnol a diwygiadau i Ddeddf Diwydiant Dŵr 1991 a Deddf Adnoddau Dŵr 1991, sydd gyda'i gilydd yn gyfran arwyddocaol o'r ddeddfwriaeth sy'n bod sy'n ymwneud â dŵr.
6. Cytunais mewn egwyddor i estyn y ddarpariaeth i Gymru a cheisio pwerau sy'n cyfateb i rai'r Ysgrifennydd Gwladol ar gyfer Gweinidogion Cymru drwy'r Bil.

Y sefyllfa ers cyhoeddi'r Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol cyntaf

7. Bu trafod rheolaidd rhwng y DU a Llywodraeth Cymru gydol taith y Bil trwy'r Senedd.

8. Mae Llywodraeth y DU wedi cyflwyno gwelliannau consesiynol yng Nghyfnod Ping-Pong Tŷ'r Cyffredin i Gymal 1 (Remuneration and governance). Mae'r SLCM hwn yn ymdrin â'r gwelliannau hyn gan Lywodraeth y DU.

Darpariaethau a gyflwynir gan Lywodraeth y DU i'w hystyried yng Nghyfnod Adrodd Tŷ'r Cyffredin y mae angen cydsyniad ar eu cyfer

9. Mae Gwelliant 1B Tŷ'r Arglwyddi wedi effeithio ar Gymal 1 y Bil. Gwnaeth y gwelliant ddileu gwelliant 1B Tŷ'r Arglwyddi a gymeradwywyd yn y cyfnod Ping-Pong gan fewnosod yn ei le adran 35E newydd (Authority to secure publication of financial overview) yn Neddf y Diwydiant Dŵr 1991. Diben y ddarpariaeth newydd yw ei gwneud hi'n ofynnol i Ofwat wneud i gwmnïau dŵr gyhoeddi gwybodaeth benodol am sefyllfa ariannol y cwmni o leiaf unwaith y flwyddyn, ac i'r wybodaeth honno gael ei chyhoeddi ar ffurf y gall aelodau'r cyhoedd ei deall. Mae'n rhaid i hyn gael ei gyflawni drwy un ai greu rheolau newydd, neu drwy ddefnyddio pwerau penodi presennol Ofwat.
10. Mae Rheswm 2A Gwelliant Tŷ'r Arglwyddi wedi effeithio ar Gymal 1 y Bil. Ar ôl llinell 32, mae'r canlynol yn cael ei fewnosod:
“(5) The first rules under section 35B of the Water Industry Act 1991 (inserted by subsection (3)) may not be issued unless— (a) the rules have been provided in draft to the Secretary of State, and (b) the period of 7 days beginning with the day on which the draft was provided has elapsed.”
11. Diben y gwelliant hwn yw cymryd lle gwelliant na chyflwynwyd gan y Llywodraeth y cytunwyd arno yng Nghyfnod Ping-Pong Tŷ'r Arglwyddi, ac nid yw'n cael unrhyw effaith arwyddocaol ar weithredu'r ddarpariaeth. Roedd angen y math yma o welliant er mwyn osgoi haerïad dwbl yn y Senedd.

Barn Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ynghylch yr angen am gydsyniad

12. Nid yw gwelliannau Llywodraeth y DU yn newid fy marn ynghylch y gofyn am gydsyniad ar gyfer y cymalau hynny y maent yn eu diwygio. Mae hynny am fod y cymalau hynny'n ymwneud â mater datganoledig, sef y diwydiant dŵr.
13. Barn Llywodraeth y DU yw bod y gwelliannau i Gymal 1 yn gofyn am gydsyniad deddfwriaethol Senedd Cymru. Rwy'n cytuno â'r asesiad hwn.

Y rhesymau dros wneud y darpariaethau hyn ar gyfer Cymru yn y Bil Dŵr (Mesurau Arbennig)

14. Mae'r rhesymau a nodwyd yn yr LCM blaenorol ar y Bil hwn ynghylch pam ei bod yn briodol i ddeddfwriaeth y DU wneud darpariaeth am Gymru yn y Bil hwn yn parhau'n berthnasol.
15. Bydd y Bil yn dod â newidiadau cadarnhaol ac yn cefnogi ein nod cyffredinol i leihau llygredd dŵr yng Nghymru. Mae'r Bil yn deddfu ar ystod o bynciau a materion polisi y mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru yn rhannu

nodau ac amcanion clir arnynt.

16. Mewn ymateb i adroddiad y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad, mae'r LCM hwn yn disodli'r cyfeiriad at 'ddŵr yn ei hanfod yn fater trawsffiniol' mewn LCMau blaenorol. Mae'n wir fod rhai o'n hafonydd eiconig, fel afon Hafren, afon Dyfrdwy ac afon Gwy, yn croesi ffiniau cenedlaethol. Mae'r hyn sy'n digwydd i fyny'r afon yn Lloegr yn effeithio i lawr yr afon yng Nghymru ac i'r gwrthwyneb ac felly mae cydweithredu yn allweddol. Yn ogystal, mae rheoleiddwyr fel Ofwat, yr Arolygiaeth Dŵr Yfed a'r Cyngor Defnyddwyr Dŵr, y sefydliad sy'n hyrwyddo buddiannau defnyddwyr, yn gweithredu gyda chylchoedd gwaith Cymru a Lloegr. Mae dull cydgysylltiedig yn hanfodol er mwyn sicrhau cysondeb rheoleidiol. Mae rhai elfennau o'r Bil yn ymwneud â materion a gedwir yn ôl, ac felly ni fyddai unrhyw ddeddfwriaeth a gyflwynir gan y Senedd mor gynhwysfawr â'r cynigion cyfredol.

Goblygiadau ariannol

17. Nid yw'r gwelliannau'n golygu unrhyw rwymedigaethau ariannol ychwanegol i Lywodraeth Cymru.

Casgliadau

18. Yn fy marn i, ac yn dilyn y cydsyniad gan y Senedd i'r Bil hwn, mae'n briodol delio â'r gwelliannau hyn yn y Bil hwn trwy Femorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol gan eu bod yn cyd-fynd yn llwyr â pholisi Llywodraeth Cymru, ac mae'r mater yn gofyn am gydweithio a chydlynu rhwng ein dwy Lywodraeth.

Huw Irranca-Davies AS

Y Dirprwy Brif Weinidog ac Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid

Hinsawdd a Materion Gwledig

Chwefror 2025